

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotettu tiedonhallintalaki on yleislaki, joka kokoaa yhteen tällä hetkellä eri lakien säännökset. Lakiehdotus koskee valtion ja kuntien sekä maakuntien ja yliopistojen hallinnon lisäksi myös Suomen ortodoksinen kirkon asiakirja- ja tietohallintoa. Lakia tulnaisiin noudattamaan lähtökohtaisesti kattavasti kirkon viranomaistoiminnassa.

Suomen ortodoksinen kirkko ja sen seurakunnat nimetään lakiehdotuksessa tiedonhallintayksiköksi, jonka johto on vastuussa siitä, että ortodoksinen kirkon tiedonhallinta vastaa lain voimaan astumisen jälkeen laissa määritettyä tiedonhallinnan perustasoa. Tämän vuoksi ortodoksinen kirkon on määriteltävä tiedonhallinnan vastuut suhteessa sen seurakuntiin ja punnittava nykyistä tilannetta muuttuvan lainsäädännön vaatimuksiin.

Ortodoksinen kirkon kannalta lakiehdotuksen myötä tuleva lainsäädännön yhtenäistäminen helpottaa tiedonhallintaa koskevien lakien soveltamista. Tietojen vaihdon edistäminen eri viranomaisten välillä on kannatettava periaate, mutta kirkon ja sen seurakuntien kannalta katsottuna myös pienten toimijoiden kustannukset on otettava huomioon. Myönteiset tulokset näkynevät kirkon toiminnassa vasta pitkällä aikavälillä.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Kumottavaksi ehdotettu arkistolaki on osittain vanhentunut, mutta on vastannut Ortodoksinen kirkon tarpeita. Eriyisen tärkeää on, että yhteys Kansallisarkistoon ohjaavana viranomaisena voidaan säilyttää. Kansallisarkiston rooli Ortodoksinen kirkon ja sen seurakuntien asianhallinnan ja arkistoinnin järjestämisessä on ollut merkittävä ja sen toivotaan säilyvän entisellään. Kirkon hallussa

on runsaasti kulttuurihistoriallisesti arvokkaita asiakirjoja, joiden säilyminen paperimuodossa on turvattava jatkossakin, Kansallisarkisto on ollut merkittävässä roolissa myös tässä.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Yhteisten tavoitteiden ja vaatimusten säätäminen on yleisperiaatteena kannatettava. Lakiehdotus tuo kuitenkin erittäin merkittäviä uusia ja yksityiskohtaisia vaatimuksia Ortodoksisen kirkon tiedonhallinnalle ja tietohallinnolle. Se tuo kirkolle taloudellisia vaatimuksia kirkon ulkopuolelta, joihin kirkko ei ole voinut varautua. Tämän vuoksi lakiehdotuksessa esitetyt siirtymäajat ovat Ortodoksisen kirkon näkökulmasta liian lyhyet.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§2 ja §4

Ortodoksinen kirkko kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen tekstimuodosta saa sellaisen käsityksen, että Ortodoksinen kirkko ja sen seurakunnat on nimetty yhdeksi tiedonhallintayksiköksi. OrtL 985/2006 ja ortodoksisen kirkkojärjestyksen 174/2007 mukaan ortodoksiset seurakunnat ovat itsenäisiä toimijoita ja esimerkiksi arkistolain soveltamisessa ne on käsitetty erillisiksi, itsenäisiksi arkistonmuodostajiksi

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§ 5-9

Tiedonhallintalautakunta on lakiehdotuksessa uusi ohjaava organisaatio. Tässä Ortodoksinen kirkko yhtyy Suomen evankelisluterilaisen kirkon näkemykseen, että erillisen tiedonhallintalautakunnan perustaminen ei ole tarpeellista, ainakaan jos sillä heikennetään Kansallisarkiston asemaa. Lakiehdotuksesta ei käy selkeästi esille lautakunnan suhde Kansallisarkistoon. Kansallisarkiston roolia asianhallintaa tukevana ja ohjaavana viranomaisena ei mielestämme kannata heikentää, vaan hyödyntää sen pitkäaikaista kokemusta kirkon arkistoinnin ohjaajana. Lakiehdotuksessa tiedonhallintalautakunnalla on vain ohjaava rooli, mutta valvonta on edelleen hajautettu monelle toimijalle.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§ 10-12 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

Suunnitteluun ja kuvailuun tuotettavat yhteiset mallit ja niihin liittyvä ohjeistus on kannatettavaa.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§ 27-31 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa

Teknisten rajapintojen rakentaminen esitettyssä muodossa Ortodoksisen kirkon ja sen seurakuntien sekä muiden viranomaisten välille vaatii kirkon tietohallinnolta merkittävää ponnistusta.

Ortodoksisissa seurakunnissa toimitaan pääasiassa paperimuotoisten asiakirjojen hallinnan ja arkistoinnin parissa. Asioiden vähäisyyden vuoksi yksittäisen seurakunnan ei ole ollut järkevää investoida asiankäsitteilyjärjestelmiin, vaan sähköinen asianhallinta on tulevaisuudessa järjestettävä koko kirkon tasolla.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§ 32-38 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

Ortodoksisen kirkon asiakirjat ja tiedot ovat tällä hetkellä pääsääntöisesti paperimuotoisia. Lakiehdotuksessa käsitellään pääasiassa digitaalisessa muodossa olevaa tietoa. Ortodoksisen kirkon digitointiin varatut varat ovat erittäin rajalliset ja paperiasiakirjojen määrä säilyy vielä pitkään suurena.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§ 39-40 Erinäiset säännökset

Siirtymäsäännökset ovat kirkon näkökulmasta liian lyhyet.

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

Ortodoksisen kirkon maksettavaksi tulevia taloudellisia tai henkilöstöön liittyviä muita velvoitteita ei ole lainvalmistelussa arvioitu. Kirkon kustannukset muodostuvat tietojärjestelmien ja vaadittujen teknisten rajapintojen hankinta- ja uusimistarpeista, lain vaatiman tiedonhallinnan suunnittelun ja kuvaamisen ajan tasalle saattamisesta, henkilöstöresurssin tilapäisestä lisästarpeesta sekä keskushallinnon ja seurakuntien työntekijöiden koulutuskustannuksista. Järjestelmien hankintakustannukset eivät ole riippuvaisia organisaation koosta, joten kirkon kustannuksiksi voidaan arvioida pieneen kuntaan kohdistuvat kustannusvaatimukset.

Ortodoksisen kirkon ja sen seurakuntien määrittelemisen yhdeksi tiedonhallintayksiköksi vaatineet lakimuutokset nykyiseen lakiin ortodoksisesta kirkosta 985/2006 ja ortodoksisen kirkon kirkkojärjestykseen 174/2007. Tällä hetkellä kukin ortodoksinen seurakunta määrittää itsenäiseksi asiakirjahallinnon yksiköksi ja niillä on käytössään omat Y-tunnukset.

Teknisten rajapintojen rakentaminen esitetystä muodosta Ortodoksisen kirkon ja sen seurakuntien sekä muiden viranomaisten välille vaatii kirkon tietohallinnolta merkittävää niin taloudellista kuin henkilöstöresurssiin kohdistuvaa ponnistusta. Tähän kirkon taloussuunnittelussa ei ole varauduttu. Tässä Ortodoksinen kirkko yhtyy Suomen evankelisluterilaisen kirkkohallituksen lausuntoon, jossa he toteavat, että lain vaatimusten toteuttaminen aiheuttaa ”yksittäisille tiedonhallintayksiköille hallinnollisesti ja taloudellisesti hyvin raskaat velvoitteet. Säännösten aiheuttama hallinnollinen taakka ja henkilöstöresurssien sitominen tehtävään on varsinkin pienille, taloudellisesti heikossa asemassa oleville tiedonhallintayksiköille ylivoimainen.”

Ortodoksisissa seurakunnissa toimitaan pääasiassa paperimuotoisten asiakirjojen hallinnan ja arkistoinnin parissa. Asioiden vähäisyyden vuoksi yksittäisen seurakunnan ei ole ollut järkevää investoida asiankäsittelyjärjestelmiin, vaan sähköinen asianhallinta on tulevaisuudessa järjestettävä koko kirkon tasolla. Pelkästään digitaalisena, tietojärjestelmien välisenä tapahtuvan tiedonsiirron valmiuden luomisen vaatimus tuo niille suuren voimanponnistuksen, johon esitetty siirtymäaika on liian lyhyt. Ortodoksisen kirkon piirissä on varattava aikaa myös lakiehdotuksen mahdollisesti tuomiin lainsäädännön muuttamistarpeisiin.

Tällä hetkellä Ortodoksisella kirkolla ei ole käytössään lakiehdotuksen vaatimusten täyttämiseksi tarvittavia ylimääräisiä henkilöstöresursseja tiedonhallinnan tai tietohallinnon puolella. Henkilöstön koulutusten järjestäminen vaatii runsaasti kirkon resursseja. Tässä Ortodoksinen kirkko yhtyy Suomen historiallisen seuran esittämiin näkemyksiin voimakkaasta koulutustarpeesta.

Ortodoksinen kirkko ja sen seurakunnat kuuluvat arkistolain piiriin ja ehdotettu lakimuutos kohdistuu siihen toisin kuin Suomen evankelisluterilaiseen kirkkoon.

Koriala Sirpa
Suomen ortodoksinen kirkko